

cím a normám. Podle Cohlera a Galatzer-Levyho (15) tyto odlišné historické kontexty představují kulturně sdílené širší narativy, které většinou nebývají pochopeny těmi, kteří dospívali v odlišných historických narativech. Perspektivy citlivé k těmto faktorům tak mohou patřit k nezbytným součástem komplexnějších přístupů, jež mají šanci postihnout složitost různorodého vývoje sexuální identity u neheterosexuálních osob v různých místech a časech.

Tradiční modely coming outu dle Cohlera a Hammacka (13) pak selhávají zejména díky faktu, že očekávají jeden univerzální společenský narativ, který pojmenovali „narativem zápasu a úspěchu“. Takový narativ možná vskutku lépe odrážel situace dnes starších generací, které se potýkaly s problémy a nesnáze v (sebe)přijetí své sexuality, potíže s coming outem, diskriminací a nedostatkem sociální podpory a nedostupnými službami (včetně internetu). Oproti tomuto narativu poukázali na to, že v současnějším výzkumu je třeba reflektovat i jiné narativy, jako například „emancipační narativ“, který lépe odráží současnou rostoucí akceptaci sexuální a genderové rozmanitosti v populárních médiích i v mainstreamu (například v seriálech). Novější emancipační diskurzy pak rovněž snižují motivaci neheterosexuální mládeže označovat svou sexualitu zavedenými identitními termíny, jako „gay“ nebo „lesba“, a ukazují, že mladí pro popis svého sexuálního či vztahového života hledají jiné termíny, jako „pansexuál“ nebo „queer“. Připustíme ale, že žádný z narativů nevysvětluje realitu vývoje sexuální identity neheterosexuálních osob v plném rozsahu.

Milníky neheterosexuálního vývoje

Navzdory výše zmíněné rozmanitosti a komplexitě zkoumání vývoje neheterosexuálních identit existují aspekty, které lze zkoumat i pro sebe rozmanitěji definovanou skupinu osob. Mimo raných studií, které se snažily proces coming outu zmapovat a rozčlenit do velkého počtu fází, se začaly používat nové flexibilnější položky. Těmi jsou tzv. comingoutové milníky, které lze zjišťovat pomocí retrospekce i u jinak velmi odlišných skupin – v současnosti se zpravidla rozlišují jen tři milníky. První milník, který bývá sledován je okamžik či věk, kdy si dotyčná osoba (i) poprvé uvědomí, že ji přitahují osoby stejného/více pohlaví/genderu. Posléze tyto zkušenosti může (ii) poprvé označit nebo pojmenovat (např. ve svém

chápání sebe sama použije pojmy jako gay nebo LGBT+); a nakonec může (iii) poprvé tuto skutečnost oznámit někomu dalšímu (tzv. vnější coming out). Je na místě poznamenat, že retrospekce je jako každá jiná metoda metodou nedokonalou se známými omezeními. Například pocity si někdy nepamatujeme přesně nebo si je nepamatujeme vůbec. Vzpomínky na zážitky z raného života mohou být ovlivněny časem a může být obtížné si je vybavit, přičemž zážitky, které se odehrály během prvních 3 až 4 let života jsou zasaženy dětskou amnézií (16).

D'Augelli (17) například na vzorku neheterosexuální mládeže v USA zjistil, že chlapci si v průměru uvědomili svou přitažlivost ke stejnému pohlaví v 10 letech, ale s odhalením své sexuální orientace čekali přibližně do 17 let, zatímco u dívek to bylo 11, resp. 17 let. Podobně Sawin-Williams a Diamond (18) zjistili, že od rozpoznání první přitažlivosti ke stejnému pohlaví (8–9 let) do doby prvního odhalení (kolem 18 let) uplynulo u obou pohlaví v průměru 10 let. Rovněž i novější výzkumy tyto výsledky podporují a ukazují, že přestože si neheterosexuální mládež uvědomí svou sexuální rozmanitost již v raném dospívání, obvykle svou sexuální orientaci po většinu dospívání skrývají (19). Jistě není překvapením, že skrývání sexuální identity se stalo předmětem řady výzkumů a jako složitý psychosociální proces stálo po boku rozvoje teorie menšinového stresu, která je dnes klíčovým interpretačním rámcem pochopení psychopatologických účinků společenských předsudků, heteronormativity a stigmatizace (20, 21). Rozdíly v různých oblastech životní pohody mezi heterosexuálními a neheterosexuálními lidmi, včetně duševního zdraví (22) a fyzického zdraví (23), tak bývají vysvětlovány rozdílnou měrou stigmatizace a působením specifickými psychologických procesů, jako je právě dlouhodobé a nechtěné skrývání sexuální identity (24).

Metoda

Výběrový soubor

Tato studie probíhala od prosince 2019 do února 2020 a byla inzerována pod označením Život a zdraví LGBT+ osob v Česku. Zúčastnění byli vyzváni k vyplnění online dotazníku. Informace o studii a výzva k vyplnění byla inzerována prostřednictvím sociálních sítí a různých LGBT+ organizací. Účast byla dobrovolná a bez nároku na odměnu. K propagaci mimo internet

jsme v rámci velkých českých měst distribuovali také tištěné plakáty, malé inzeráty a vizitky. Za účelem oslovení obtížněji dosažitelných LGBT+ účastníků (např. starších osob, etnických menšin) jsme zapojili několik klíčových kontaktů s vyšším dosahem (odborníky, lokální leadery neziskových organizací). Pro zkvalitnění regionální diverzity jsme do inzerce v pod-reprezentovaných regionech investovali více zdrojů.

Celkový vzorek tvoří N = 1 778 respondujících, kteří se identifikovali jako gayové (n = 652, 36,67 %), lesby (n = 465, 26,15 %), bisexuální muži/trans muži (n = 94, 5,29 %), bisexuální ženy/trans ženy (n = 357, 20,08 %), bisexuální nebinární osoby (n = 24, 1,35 %), pansexuální osoby (n = 94, 5,29 %), asexuální osoby (n = 41, 2,31 %) a „rozmanitěji sebe-identifikované“ osoby (n = 51, 2,87 %), které si samy volily identity, jako například queer“, „demisexuální“ či obecně „LGBT+“.

Z hlediska genderové identity se 704 (39,6 %) respondentů identifikovalo jako muži, 886 (49,83 %) jako ženy, 44 (2,47 %) jako trans muži, 14 (0,79 %) jako trans ženy, 105 (5,91 %) jako nebinární a 25 (1,41 %) respondentů se genderově identifikovalo „jinak“. Věk se pohyboval od 15 do 71 let (Md = 20, M = 24,2, SD = 10,1). Vzhledem k tomu, že byl tento výzkum zaměřený na vývoj neheterosexuální identity, byly v rámci této studie vyloučeny trans a genderově rozmanití respondující, jejichž souběžně se vyvíjející genderová identita mohla ovlivnit odpovědi na otázky související s uvědoměním sexuální identity a vnějším coming outem.

Milníky sexuální identity

Abychom odlišili tři vývojové milníky, které odrážejí průběh rozhodujících fází vývoje sexuální identity, použili jsme přeloženou a mírně upravenou verzi nástroje, který původně vyvinul D'augelli (17). První milník (M1 – přitažlivost), tj. věk prvního uvědomění si přitažlivosti (nejen) ke stejnému pohlaví, byl zjišťován otázkou: „Kolik vám bylo let, když jste si poprvé uvědomil/a, že vás přitahují [. . .], přestože jste tyto pocity možná nepojmenoval/a?“. Tato otázka následovala po otázce: „Kdo vás sexuálně přitahuje“, při které možnosti byly „muži“, „ženy“, „trans muži“, „trans ženy“ a „nebinární / genderqueer / genderově fluidní osoby“ a odpovědi byly na škále 1 – nepřitahují mě vůbec až 5 – přitahují mě silně. Věk uvědomění si přitažlivosti tak byl zjišťován jen u osob, které ne zvolily volbu, že je vůbec daná skupina „1“ nepřitahuje. Druhý milník